

ЗАЦВЕРДЖАНА

Загад галоўнага ўпраўлення  
па адукацыі Брэсцкага  
аблвыканкама

ад 18.11 2024 № 923

**УМОВЫ**

правядзення абласнога этапу  
рэспубліканскага конкурсу  
навуковых даследчых  
краязнаўчых работ навучэнцаў  
ва ўстановах адукацыі  
Брэсцкай вобласці

**1. Агульныя палажэнні**

1.1. Дадзеныя ўмовы вызначаюць парадак правядзення абласнога этапу рэспубліканскага конкурсу навуковых даследчых краязнаўчых работ навучэнцаў (далей – конкурс).

1.2. Арганізатарамі конкурсу з'яўляецца Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь. Арганізацыйнае і метадычнае забеспячэнне правядзення конкурсу ажыццяўляецца ўстановай адукацыі «Рэспубліканскі цэнтр экалогіі і краязнаўства» (далей – Рэспубліканскі цэнтр). На абласным этапе – дзяржаўнай установай адукацыі «Брэсцкі абласны цэнтр турызму і краязнаўства дзяцей і моладзі»; на рэгіянальных этапах – структурнымі падраздзяленнямі дадатковай адукацыі дзяцей і моладзі.

Для правядзення конкурсу на кожным этапе ствараюцца арганізацыйныя камітэты (далей – аргкамітэты).

Аргкамітэт кожнага этапу конкурсу:

забяспечвае арганізацыйнае і метадычнае суправаджэнне конкурсу; даводзіць інфармацыю аб конкурсе да ведама ўстаноў адукацыі; вызначае месца і канкрэтныя даты правядзення адпаведнага этапу конкурсу, які прадугледжвае вызначэнне пераможцаў і прызёраў;

ажыццяўляе персанальны падбор складу журы конкурсу і зацвярджае яго ва ўстаноўленым парадку; аналізуе і абагульняе вынікі конкурсу;

асвятляе ход падрыхтоўкі, правядзення і вынікі конкурсу ў сродках масавай інфармацыі.

У склад аргкамітэтаў могуць уваходзіць прадстаўнікі зацікаўленых дзяржаўных органаў і арганізацый, грамадскіх аб'яднанняў, устаноў адукацыі, сродкаў масавай інфармацыі, прадстаўнікі органаў самаўпраўлення ўстаноў адукацыі і інш.

Для падвядзення вынікаў конкурсу на кожным этапе аргкамітэтам ствараецца журы, якое:

праводзіць папярэдняю экспертную ацэнку конкурсных работ, прадстаўленых навучэнцамі і іх абарону; вызначае пераможцаў і прызёраў адпаведных этапаў конкурсу; прадстаўляе пракалы на выніках конкурсу ў адпаведныя аргкамітэты.

## **2. Мэта і задачы конкурсу**

Конкурс праводзіцца з мэтай развіцця навукова-даследчай дзейнасці як эфектыўнага фактару павышэння якасці адукацыі і ўсебаковага развіцця асобы навучэнца.

Задачи конкурсу:

стимуляванне матывацыі навучэнцаў да актыўнага ўключэння ў даследчую дзейнасць, прывіццё даследчых навываў; выяўленне малавядомых альбо страчаных фактаў рэгіянальнай гісторыі, адметнасцяў матэрыяльнай і духоўнай культуры; садзейнічанне фарміраванню ў маладога пакалення патрыятычных пачуццяў, адказнасці за адраджэнне і захаванне гісторыка-культурнай і прыроднай спадчыны сваёй малой радзімы;

удасканаленне форм работы навуковых аб'яднанняў, аб'яднанняў на інтарэсах, факультатываў краязнаўчай накіраванасці;

садзейнічанне прафесійнаму самавызначэнню навучэнцаў.

## **3. Удзельнікі конкурсу**

У конкурсе прымаюць удзел асобныя навучэнцы (індывідуальна) устаноў агульнай сярэдняй адукацыі, дадатковай адукацыі дзяцей і моладзі ва ўзросце 13 – 17 гадоў.

## **4. Парадак правядзення конкурсу**

4.1. Конкурс праводзіцца ў чатыры этапы з вызначэннем пераможцаў і прызёраў на кожным этапе:

першы этап (адборачны) – ва ўстановах адукацыі;

другі этап (адборачны) – раённы, у тым ліку для гарадоў, якія маюць раённае дзяленне; гарадскі (акрамя г. Мінска);

трэці этап (адборачны) – абласны, Мінскі гарадскі;

чацвёрты (заклучны) – рэспубліканскі.

Рэспубліканскі этап праводзіцца ў два туры: першы – завочны, другі – вочны.

## **4.2. Намінацыі конкурсу:**

На першы тур рэспубліканскага этапу конкурсу прадстаўляюцца самастойна выкананыя навучэнцамі пад кіраўніцтвам педагога навукова-даследчыя праскты краязнаўчай накіраванасці ў наступных намінацыях:

*4.2.1. гісторыя роднага краю* (даследуюцца падзеі і факты гісторыі малой радзімы, помнікі археалогіі, гістарычныя некропаль, даследаванні па тапаніміі і геральдыцы);

4.2.2. культурная спадчына (даследуюцца помнікі этнаграфіі і фальклору, аб'екты архітэктуры, дэкаратыўна-прыкладнога і выяўленчага мастацтва);

4.2.3. геаграфічнае краязнаўства (даследуюцца прыродныя асаблівасці рэгіёна: геалогіі, геамарфалогіі, гідралогіі, расліннага і жывёльнага свету; эканоміка, прамысловасць, сельская гаспадарка і інш.).

Даследчая работа навучэнцаў павінна быць заснавана на мясцовым краязнаўчым матэрыяле, адлюстроўваць актуальнасць, навізну і навуковы падыход.

Для эфектыўнага вырашэння пастаўленых задач, у якасці кансультаў, у рабоце навучэнцаў могуць з'яўляцца супрацоўнікі ўстаноў вышэйшай адукацыі, устаноў агульнай сярэдняй адукацыі, устаноў дадатковай адукацыі дзяцей і моладзі, навукова-даследчых інстытутаў, а таксама спецыялісты аднаведнай накіраванасці з іншых устаноў.

### **4.3. Патрабаванні да афармлення даследчых работ**

Даследчая работа павінна прытрымлівацца наступнай структуры:

тытульны ліст (афармляецца на беларускай і рускай мовах, указваецца поўная назва ўстановы адукацыі (без скарачэнняў), раёна, вобласці, назва конкурсу/намінацыі/тэмы работы, прозвішча і імя аўтара работы, клас/аб'яднанне па інтарэсах, прозвішча, імя і імя па бацьку кіраўніка работы, пасада, кантактны тэлефон; месца знаходжання ўстановы адукацыі і год выканання работы);

змест (змяшчае назву структурных частак работы з указаннем нумарацыі аднаведных старонак арабскімі лічбамі);

уводзіны (абгрунтоўваецца актуальнасць і навізна выбранай тэмы, мэты і змест пастаўленых задач, фармулюецца аб'ект і прадмет даследавання, указваецца метады (метады) даследавання для рашэння пастаўленых задач, аналізуецца існуючая літаратура па вызначанай тэме);

асноўная частка (павінна ўтрымліваць сабраную і апрацаваную даследчыкам інфармацыю: апісанне і аргументаваны аналіз асноўных разгледжаных фактаў са спасылкай на крыніцы, высновы);

заклучэнне (утрымлівае асноўныя вынікі, да якіх аўтар прыйшоў у працэсе работы над даследаваннем, у аднаведнасці з пастаўленымі мэтамі і задачамі. Пры гэтым адзначаецца самастойнасць, навізна, тэарэтычнае і фактычнае значэнне вынікаў, прапановы па магчымым практычным выкарыстанні вынікаў даследавання);

спіс выкарыстанай літаратуры і інфармацыйныя рэсурсы (уносяцца ўсе крыніцы, якія былі выкарыстаны аўтарам работы. Спіс афармляецца ў аднаведнасці з правіламі бібліяграфічнага апісання);

далатак (размяшчаецца дапаможны матэрыял для больш поўнага раскрыцця зместу і вынікаў даследавання).

У гэце работы абавязкова размяшчаюцца спасылкі на літаратуру і дадаткі.

Да тэкта навукова-даследчай работы неабходна прыкласці тэзісы (не больш 3 старонак), у якіх адлюстроўваецца актуальнасць тэмы, мэты і задачы, вынікі даследавання (магчыма з канкрэтнымі прыкладамі).

Рэкамендацыі да напісання і афармлення даследчых работ, іх абароны будуць размешчаны на сайце Рэспубліканскага цэнтры (<http://gceek.by/>) у раздзеле «Краязнаўства».

#### **4.4. Асноўныя крытэрыі ацэнкі конкурсных работ на першым туры:**

актуальнасць і навізна даследавання, тэарэтычная і практычная значнасць работы;

паўната раскрыцця тэмы;

навуковасць і аналітычны падыход;

лагічнасць выкладання, структураванне даследавання;

аднаведнасць патрабаванням конкурсу.

Асноўныя крытэрыі ацэнкі конкурсных работ на другім туры:

якасць выступлення (паўната, лагічнасць прадстаўлення работы, аргументаванасць, валоданне навуковым стылем выкладання, мультымедыйнае суправаджэнне);

камунікатыўныя якасці дакладчыка (эрудыцыя і культура аўтара, падрыхтаванасць да дыскусіі, утрыманне ўвагі аўдыторыі, вытрыманасць часу);

адказы на пытанні (паўната, аргументаванасць уласнага меркавання, перакананасць, уменне весці дыскусію і выкарыстоўваць адказы для паспяховага раскрыцця тэмы, ступень валодання інфармацыяй у абранай тэме).

#### **4.5. Падвядзенне вынікаў і ўзнагароджванне пераможцаў і прызёраў конкурсу**

Конкурсныя работы прадстаўляюцца ў друкаваным выглядзе і дадаткова на электронным носьбіце (электронныя варыянты работ прадстаўляюцца на конкурс у выглядзе файлаў, размешчаных на воблачным дыску. З гэтай мэтай каардынатары раённых/гарадскіх этапаў ствараюць агульны каталог на воблачным дыску (назоў каталога павінен складацца з назвы конкурсу і раёна/горада), у які змяшчаюцца работы, якія сталі пераможцамі і прызёрамі раённых/гарадскіх этапаў (назва файлаў павінна складацца з назвы намінацыі і ўстановы адукацыі).

Спасылка на воблачны дыск высылаецца на электронную пошту kraevedbrest@mail.ru) пераможцаў і прызёраў рэгіянальных этапаў конкурсу (да 12 лепшых работ, не менш за 4 у кожнай намінацыі) і пратаколы пасяджэння журы з указаннем колькаснага аналізу ўдзельнікаў рэгіянальных этапаў конкурсу дасылаюцца на абласны этап **да 15 лютага 2025 г.** на адрас: 224030, г.Брэст, праспект Машэрава, 22 (адзел краязнаўства дзяржаўнай установы адукацыі «Брэсцкі абласны цэнтр турызму і краязнаўства дзяцей і моладзі»). Тэлефон для даведак: 80162 40 58 25.

Не прымаюцца да ўдзелу:

1. працы, накіраваныя на паштовыя аддзяленні (без дастаўкі па адрасе дзяржаўнай установы адукацыі «Брэсцкі абласны цэнтр турызму і краязнаўства дзяцей і моладзі»);

2. работы, накіраваныя індывідуальна ўстановамі агульнай сярэдняй адукацыі і дадатковай адукацыі дзяцей і моладзі;

3. работы, аформленыя не ў адпаведнасці з вышэйпазначанымі патрабаваннямі (пункт 4.3), без спасылак на крыніцы, а таксама работы з афармленнем тытульнага ліста альбо заяўкі без указання поўных кантактных дадзеных аўтара і кіраўніка; работы, выкананыя ў чорна-белым афармленні).

4. рэфератыўныя і апісальныя работы;

5. работы, якія змяшчаюць плагіят і парушаюць правы іншых аўтараў;

6. работы, якія з'яўляюцца ўдзельнікамі падобных конкурсаў мінулых гадоў, з дапрацоўкай ў змесце менш чым на 25%;

7. работы, якія прадстаўлены на адпаведныя этапы пазней устаноўленага тэрміну або прадстаўленыя з парушэннем патрабаванняў дадзеных умоў.

Рукапісы не рэцэнзуюцца. Матэрыялы абласнога этапу неабходна забраць на працягу 2 месяцаў пасля падвядзення вынікаў (акрамя работ пераможцаў і прызёраў, накіраваных на рэспубліканскі этап).

На абласным этапе конкурсу на выніках адборачнага туру пераможцы і прызёры ўзнагароджваюцца дыпламамі галоўнага ўпраўлення па адукацыі Брэсцкага аблвыканкама.

Конкурсныя работы, якія прадстаўлены на першы тур рэспубліканскага этапу, разглядаюцца рэспубліканскім журы конкурсу. Работы, якія па выніках ацэньвання журы набралі найбольшую колькасць балаў дапускаюцца да ўдзелу ў другім туры (не больш за 25 работ у кожнай намінацыі). Спіс удзельнікаў другога тура рэспубліканскага этапу конкурсу размяшчаецца на сайце Рэспубліканскага цэнтра (<http://rcek.by/>) прыкладна за два тыдні да пачатку другога тура рэспубліканскага этапу.

Спіс удзельнікаў другога тура рэспубліканскага этапу конкурсу размяшчаецца на сайце Рэспубліканскага цэнтра (<http://rcek.by/>) прыкладна за два тыдні да пачатку другога туру рэспубліканскага этапу.

Другі тур рэспубліканскага этапу конкурсу пройдзе ў форме навукова-практычнай канферэнцыі, дзе навучэнцы будуць абараняць свае навуковыя праекты. Чарговасць выступлення ўдзельнікаў рэспубліканскай канферэнцыі вызначаецца аргкамітэтам. Рэгламент выступлення – да 7 хвілін (даклад), дадатковы час выдзяляецца на адказы на пытанні журы.

Пераможцы і прызёры заключнага этапу конкурсу вызначаюцца па выніках двух тураў і ўзнагароджваюцца дыпламамі I, II, III ступені Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь (у кожнай намінацыі).

Пры падвядзенні вынікаў конкурсу пры роўнай колькасці балаў на падставе рашэння журы можа ўсталёўвацца адпаведная колькасць прызавых месцаў (першае, другое, трэцяе).

#### **5. Фінансаванне конкурсу ажыццяўляецца:**

на першым, другім, трэцім этапах – ва ўстаноўленым парадку за кошт сродкаў мясцовага бюджэту, якія выдзяляюцца на цэнтралізаваныя мерапрыемствы ў галіне адукацыі, і іншых крыніц, не забароненых заканадаўствам; на чацвёртым (заклучным) этапе – ва ўстаноўленым парадку за кошт сродкаў рэспубліканскага бюджэту, якія выдзяляюцца на цэнтралізаваныя мерапрыемствы ў галіне адукацыі, і іншых крыніц, не забароненых заканадаўствам.

Камандзіровачныя выдаткі педагагічным работнікам і прасэд удзельнікаў конкурсаў на заключны этап конкурсу ажыццяўляецца за кошт накіроўваючай арганізацыі.